

# Llambregades a l'art sabadellenc dels anys 60

**Aquesta dècada marca l'obertura dins la cultura local d'un espai normalitzat per a l'avantguarda, impulsat pels més joves**

ROSSEND LOZANO

L'art sabadellenc arriba al 1960 manifestant amb claredat la incorporació que la ciutat va fer a la contemporaneïtat artística en aquell moment històric. Malgrat aquesta fita, la producció artística a la dècada dels seixanta es troba, en general, en una situació d'impàs, de tempteig, de recerca de nous camins. És en aquest ambient que Antoni Taulé inicia la seva activitat com a artista. D'una banda, hem de tenir en compte que l'informalisme es va imposar amb força a finals dels 50, tant a Catalunya com a Sabadell, i alguns dels seus artistes més destacats van continuar desenvolupant amb obres i activitats aquesta tendència o altres opcions properes; molts d'altres hi van renunciar. I de l'altra, cal observar també la contestació que va tenir l'informalisme arreu del món i també a Catalunya, amb l'oposició de crítics, d'artistes i de grups que propiciaven noves tendències, nous realismes, incorporació de l'objecte, *happenings*, art pop, etc.

A Sabadell, aquest moment "explosiu" de l'informalisme de finals dels anys 50 es va viure amb molta intensitat, tant per la participació entusiasta de molts artistes com per la qualitat de l'obra d'alguns d'ells. Tampoc es pot oblidar l'aparició d'alguns oportunistes que pensaven trobar en l'efervescència de l'avantguarda i la polèmica una projecció que no podien tenir amb el neoimpressionisme i la pintura tradicional imperant, i de fet amb molt bons representants. També va ser intens aquest moment final dels anys cinquanta per la gran oposició que van trobar aquestes tendències avantguardistes, tant per part dels altres sectors d'artistes més vinculats a la tradició com per l'assetjament de determinats crítics i veus relacionades amb el conservadorisme més ranci de la dictadura. Les quatre Biennals de Belles Arts de Sabadell (1953, 1955, 1957 i 1959), la revista *Riu-tort*, junt amb els Salons d'Art Actual de 1950 i 1952, recullen de la manera més global aquesta tendència dels anys cinquanta a l'obertura, començant per la represa d'un cert fauvisme, l'aparició amb força de pintura molt expressionista i també la consolidació, malgrat les oposicions ciutadanes, de l'abstracció i l'informalisme, que situava l'art sabadellenc en la contemporaneïtat més capdavantera de la creació artística catalana.

En aquesta línia, el grup Gallot ve a significar l'eclosió de l'esforç d'un parell de generacions: uns frenats per la guerra civil i la immediata i duríssima postguerra, i els altres, més joves, que s'incorporaven als anys cinquanta. Per tant El Gallot suposa un punt àlgid d'arribada i un punt de partida, una experiència que, sorgint del mateix informalisme, el qüestionava, amb la mateixa

voluntat crítica que altres grups arreu de Catalunya i del món estaven proposant. Es tracta d'artistes ofegats en l'àmbit local i per la pressió conservadora, però que són prometedors, estan formats, són creatius, són contestataris, i estan connectats amb els ambients barcelonins i parisencs més contemporanis i innovadors.

Paral·lelament, l'ambient a la ciutat també recollia l'aportació dels artistes més tradicionals, amb individualitats i obres de reconeguda vàlua, grups que no van deixar de treballar, de discutir i de disputar, en la pràctica, la preponderància de les noves tendències en el mercat artístic i en el món cultural. A tall d'exemple, podem comprovar com els premis de les Biennals dels anys 50 i els premis de les quatre Biennals dels anys seixanta (1965, 1967, 1969 i 1971) demostraven aquest diàleg, polèmic o fins i tot enfrontament.

## Salons biennals de l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell

	Jurats	Medalla Vila Cinca	1r premi	2n premi	3r premi
I 1953	Antoni Miralles, TADSC (Tinent Alcalde Delegat de Serveis de Cultura) A. Ollé Pinell, gravador Rafael Solanic, FAD Joaquín Renart, CASLL	Joan Vila Puig	Trini Sotos <i>Estación Termini</i>	Josep Serra Santa <i>Calle de Rialp</i>	Camil Fàbregas <i>Cabezo de Estudio</i>
II 1955	Antoni Miralles, TADSC Joan Rebull, escultor Joan Cortés, crític Lluís Monreal, crític Francesc Serra, pintor Gerard Carbonell, pintor	Antoni Vila Arrufat	Raimon Roca <i>Sormó dels ocells</i>	Ramon Folch <i>Circo</i>	J. Maria Brull <i>Adolescentes</i>
III 1957	Antoni Miralles, TADSC Joan Rebull, escultor Joan Cortés, crític Lluís Monreal, crític Alexandre Cincí, crític	Rafael Durancamps	J. Maria Brull <i>Mediterrànea</i>	David Graells <i>Obrador de ceràmica</i>	M. Teresa Bedós <i>Fiesta</i>
IV 1959	Joan Argemi Fontanet, TADSC Lluís Clapés González Lluís Mas Gomis Joan Vila Puig J. Ainaud de Lasarte J. Maria Subirachs Jordi Benet Aurell	Camil Fàbregas	Andreu Castellés <i>Muntanya</i>	Lluís Molins de Mur <i>Auto-retrato</i>	Romà Vallès <i>Pintura</i>

	Jurats	Medalla Vila Cinca	1r premi	2n premi	3r premi
V 1965	Lluís Costa Vivé, TADSC Lluís Clapés González Joan Garriga Manich Josep Maria Garrut Ma. del Carme Pallejà Lluís Ma. Güell Eudaldó Serra Alfons Sarrahima Joan de la Cruz Ballester	Josep Plans	Camil Fàbregas <i>Maternidad</i>	David Graells <i>Concert</i>	Joan Bermúdez <i>Pintura 1965</i>
VI 1967	Joan Grau Tarruell, TADSC Joan Garriga i Manich, crític Jaume Muxart Domènech, Joan Sallarés, escriptor Rafel Serrahima Bofill, joier Rafel Solanic, escultor	Màrius Vilatobà	Josep Llorens <i>Màscara de dona</i>	Trini Sotos <i>La meua filla</i>	Romà Vallès <i>Sèrie ECN1922 A</i>
VII 1969	Joan Grau Tarruell, TADSC Rafel Santos Torruella, crític Joan Cortés Vidal, crític Joan Garriga Manich, crític Manuel Costa Fernández, crític Joan Rivera Vivas, crític	Lluís Molins de Mur	Romà Vallès <i>Pintura B-1968</i>	Joan Bermúdez <i>Pintura 1969 número 2</i>	Rosa Maria Pujol <i>Libertat</i>
VIII 1971	Joan Ainaud de Lasarte Andreu Castellés Peig Manuel Costa Fernández Àngel Marsà	Fidel Trias Pagés	Benet Ferrer <i>Composició</i>	Alfons Borrell <i>Pintura en blau</i>	Pere Sanromà <i>Paisatge</i>

Elaboració pròpia. Font: *Riu-tort i Sabadell*

Cal recordar que el premi Medalla Vila Cinca no era a una obra sinó que significava el reconeixement de tota una trajectòria artística. L'any que es concedia, l'autor premiat exposava un

conjunt d'obres i en l'edició següent la Biennial li dedicava un Saló d'Honor. D'altra banda, sempre es va tenir en compte que entre la resta dels premis n'hi hagués algun d'escultura.

Les discussions i enfrontaments que es van provocar amb les edicions de 1957 i 1959, fins i tot amb agressions físiques, juntament amb la censura, van obrir certes fractures que van acabar amb les biennals dels anys 50. No es van reobrir fins 1965, amb altres bases i organització, i amb una correlació de forces, així com influències de persones i d'institucions que confirmava la profunditat inevitable de les fractures anteriors, la qual cosa equivalia a la confirmació i consolidació de tendències culturals i artístiques molt distanciades a la ciutat. Es pot dir que l'art d'avantguarda, o les tendències que representaven visions més obertes, ja s'havien obert un espai més o menys normalitzat en la cultura local. El paper dels grans mestres artistes de la ciutat, sense perdre reconeixement, quedava desplaçat per l'activitat i l'impuls dels més joves, i les opcions més tradicionals, amb alguns sectors de l'Acadèmia de Belles Arts o el Departament d'Art de les Agrupacions Narcís Giralt, lluitaven per defensar el seu espai i el seu concepte d'art. També el Cercle Sabadellès, La Caixa de Sabadell o algunes associacions de veïns van diversificar els ambients expositius ciutadans i l'agrupament d'artistes.

El cercle de la revista *Riutort*, aglutinador i impulsor de l'ambient de renovació als anys cinquanta i principis dels seixanta, publica, entre 1960 i 1965, cinc números, un per any, amb un impacte disminuït, perquè també els que hi participaven i els artistes diversifiquen els seus interessos i actuacions. També es diversifiquen les respostes que es donen als reptes estètics i ideològics que s'estan plantejant.

Quan l'inici dels seixanta significa arreu tempteig i indagació, inici de projectes, El Gallot, la màxima andanada que s'havia donat a la ciutat, amb un impacte que podia haver traspassat els marges culturals de Catalunya, i potser més enllà, es va enfonsar. La manca de suport econòmic no va permetre mantenir un projecte agosarat i incomprès. Incomprès pel públic, per molts crítics, fins i tot pels més oberts; però també incomprès per molts dels seus protagonistes. Les característiques de la proposta gallotiana, que qüestionava l'art, l'artista, l'objecte i fins i tot l'autoria, com a factor més radical i distintiu, era una crítica massa profunda i una proposta estètica més propera al conceptualisme dels anys 70 que al nou realisme, a l'art d'acció o a les incipients performances dels anys 60. Cirici Pellicer i Eduard Cirlot, crítics que van donar suport a artistes individualment i al grup, no albiraven encara l'art conceptual, o la profunditat de la proposta gallotiana. A més a més, la tendència del món artístic anava en sentit contrari, un camí de retorn a la realitat, als referents socials i a l'objecte.

La major part dels participants tampoc sembla que entenguessin aquella proposta inicial d'Antoni Angle i Joaquim Montserrat. Amb el joc crític i provocador contextual que necessitava el grup, s'havien trobat a les mans una proposta que era una bomba, i quan esclatà ho va esmicolar tot. La poca projecció econòmica del projecte sembla que no el feia viable, però qüestionar fins i tot l'autoria no era ben rebut ni en alguns dels components amb una trajectòria ja en marxa. La discussió i l'allunyament entre ells va propiciar un silenci que va qüestionar les mateixes

arrels de l'art en l'interior individual de molts d'aquells artistes. Un silenci que es va traduir en el fet de deixar la pintura, no exposar, o per a alguns en una gran reflexió. Amb el pas dels anys, uns van tornar cap a la figuració i van renegar de l'experiència, d'altres es van acabar retrobant amb l'objecte i amb experiments allunyats de la provocació com a objectiu estètic que contenia El Gallot. En un ambient agre, sovint de fricció, alguns es van retrobar, o simplement van continuar, amb l'informalisme o l'abstracció dels que es van consolidar aquells anys.

En definitiva, el grup d'avantguarda més radical de la història artística de la ciutat no va tenir continuïtat ni en ells mateixos. No va ser la mort del grup per esgotament o superació de la seva proposta ideològica i estètica, va ser l'abandonament, una proposta inacabada. En un primer moment, a principis dels anys seixanta, això va implicar a Sabadell una manca de connexió amb alternatives o seguidors, la manca d'un testimoni per continuar. Aquest panorama explica, com a mínim i com un element important més, que la generació següent, en plena formació, tingués els referents estètics molt dispersos. L'Acadèmia de Belles Arts, amb cercles diferenciats, la casa del Balsach, que acollia molts artistes, cal "Tatum", Cal Manel del Sis, espais d'acolliment, de controvèrsia, de contrast i de companyonia a vegades... Els referents tornen a ser ara a Barcelona, a París, als Estats Units o al Japó. Aquest és l'ambient que es troba Antoni Taulé quan decideix endinsar-se en la pintura. Expressionisme, informalisme, performances... un tempteig crític i informatiu que, combinat amb l'ambient contracultural dels anys 60, el duren a descobrir el seu propi camí artístic, lluny ara de Sabadell.

Alguns han parlat de crisi dels anys 60, però només va significar crisi per a segons quines propostes, per a d'altres va significar reflexió i consolidació. Una exposició col·lectiva el 4 de juliol de 1967, amb una foto de conjunt inoblidable d'Antoni Angle, Francesc Bellemunt, Benet Ferrer, Alfons Borrell, Carme Casas, Joaquim Montserrat, Tomàs Pladevall i Pere Sanromà, mostra el contacte de generacions diferents, amb propostes ja modificades en alguns d'ells. La segona edició de les Biennals, del 65 al 71, posa de manifest a través dels artistes i dels jurats com aquesta modernitat s'ha instal·lat. S'insinuen propostes de la nova andanada que suposà la creació artística a la dècada dels setanta, que tornaria a posar l'art sabadellenc al capdavant de la creació a Catalunya.



El número 1 de *Riutort* (1956).